

---

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מסלולי חיים עברייניים - 61831

תאריך עדכון אחרון 25-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: קרימינולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר רונן זיו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [ronen.ziv1@mail.huji.ac.il](mailto:ronen.ziv1@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

### תאור כללי של הקורס:

מדע הקרימינולוגיה מחפש את הסיבות שאנשים עוברים על החוק, ובוחן דרכים לנבא התנהגות עבריינית ולהשפיע עליה. במאה ה-21 כבר ברור: כדי להבין את תופעת העבריינות צריך להבין את מסלול החיים של עוברי חוק. מה מאפיין את הילדות שלהם? גיל ההתבגרות? תקופת הבגרות? מה משפיע על התחלת העבריינות (onset), המשכינות (persistence), או חדילה ממנה (desistance)? בקורס זה התלמידים יחשפו להסברים שונים של חיים עברייניים, ויזהו גורמים—אישיותיים, קוגניטיביים, וחברתיים—המשפיעים על קריירה עבריינית. מעבר למחקר המדעי, התלמידים יכירו את איגור, אסי, לואי, ולדימיר, ומאיר—אסירים משוחררים אשר יחשפו את מסלול החיים שלהם. הקורס בנוי מארבעה חלקים. החלק ראשון יסקור את המקום של מסלולי החיים במדע הקרימינולוגיה, יבחן את הקשר בין גיל למעורבות בפשע, ויציג שיטות מחקר מקובלות. החלק השני יעסוק בתקופת הילדות ויתמקד בהשפעות ביולוגיות ומשפחתיות על התפתחות התנהגות אנטי-סוציאלית. החלק השלישי יפרט על מאפייני עבריינות בגיל התבגרות, שבו מתבגרים רבים מתנסים בביצוע עבירות עם אחרים. החלק הרביעי יעסוק במשמעות של אורח חיים עברייני בתקופת הבגרות ובדרכי החדילה מפשיעה של בגירים.

### מטרות הקורס:

1. התלמידים יכירו את המחקר הבוחן השפעות ביולוגיות, סוציולוגיות, ופסיכולוגיות המשפיעות על התנהגות עבריינית במהלך שלוש תקופות חיי עוברי החוק: ילדות, התבגרות, ובגרות.
2. בכל אחת מתקופות החיים, התלמידים יחשפו ידע הקרימינולוגי המסביר (א) תהליך כניסה של אדם לתוך עולם הפשע; (ב) מאפיינים של דבקות באורח החיים העברייני; (ג) יציאה מעבריינות (חודלים מפשיעה).
3. התלמידים יבחנו את ההבנה שלהם את תכני הקורס באמצעות שיח עם אסירים משוחררים ואנשי מקצוע.
4. התלמידים יצליחו ליישם את ההיבטים השונים של מסלולי החיים על נושא קרימינולוגי הקרוב לליבם.

### תוצרי למידה

#### בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. התלמידים יכירו את המחקר הבוחן השפעות ביולוגיות, סוציולוגיות, ופסיכולוגיות המשפיעות על התנהגות עבריינית במהלך שלוש תקופות חיי עוברי החוק: ילדות, התבגרות, ובגרות.
2. בכל אחת מתקופות החיים, התלמידים יחשפו ידע הקרימינולוגי המסביר (א) תהליך כניסה של אדם לתוך עולם הפשע; (ב) מאפיינים של דבקות באורח החיים העברייני; (ג) יציאה מעבריינות (חודלים מפשיעה).
3. התלמידים יבחנו את ההבנה שלהם את תכני הקורס באמצעות שיח עם אסירים משוחררים ואנשי מקצוע.
4. התלמידים יצליחו ליישם את ההיבטים השונים של מסלולי החיים על נושא קרימינולוגי הקרוב לליבם.

דרישות נוכחות (%) :  
85% (לא יותר משתי היעדרויות מוצדקות)

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה פרונטלית, פעילות יישומית, והנחייה לקראת כתיבת עבודה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- נושא 1. מבוא לקרימינולוגיה הבוחנת מסלולי חיים של עוברי חוק.
- נושא 2. הקשר בין גיל להתנהגות עבריינית ושיטות המחקר שעקבו אחר מסלולי חיים של עוברי חוק.
- נושא 3. הסברים תיאורטיים של התפתחות מסלול חיים עברייני.
- נושא 4. שורשי הקריירה העבריינית: השפעות ביו-חברתיות.
- נושא 5. צעדים ראשונים במסלול: השפעת המשפחה.
- נושא 6. התבגרות ועבריינות: מסלולי ההתנגשות עם גורמי אכיפת החוק.
- נושא 7. גיל התבגרות משפטי: ניבוי עבריינות עתידית ותוכניות שיקום לבני נוער.
- נושא 8. אורח חיים עברייני בתקופת הבגרות.
- נושא 9. שינוי במסלול החיים: חדילה מפשיעה בתקופת הבגרות.
- נושא 10. פגישה עם אדם בתהליך חדילה.
- נושא 11. הקשר בין התערבות טיפולית וחדילה מפשע.
- נושא 12. מסלול החיים של נשים ונערות עוברות חוק.
- נושא 13. מסלול החיים של עברייני צווארון לבן.
- נושא 14. מסלול החיים של עברייני מין.

חומר חובה לקריאה:

- נושא 1. מבוא לקרימינולוגיה הבוחנת מסלולי חיים של עוברי חוק.
- מצגת נושא 1.
- צפייה: איגור - פרק ראשון - ילדות עם בעיות התנהגות והתבגרות במוסדות ובשכונה.
- נושא 2. הקשר בין גיל להתנהגות עבריינית ושיטות המחקר שעקבו אחר מסלולי חיים של עוברי חוק.
- מודול נושא 2.
- McGee, T. R. and Moffitt, T. E. (2019). The developmental taxonomy. In D. Farrington, L. Kazemian, and A. R. Piquero (Eds.), *The oxford handbook of developmental and life-course criminology*. New York, NY: Oxford University Press. [עמ' 149-155 בלבד]
- נושא 3. הסברים תיאורטיים של התפתחות מסלול חיים עברייני.
- מודול נושא 3.
- צפייה: יוני - פרק ראשון - ילדות והתבגרות.
- נושא 4. שורשי הקריירה העבריינית: השפעות ביו-חברתיות.
- מודול נושא 4.
- Jolliffe, D., and Farrington, D. (2019). Personality and other individual influences on offending. In D. Farrington, L. Kazemian, and A. R. Piquero (Eds.), *The oxford handbook of developmental and life-course criminology*. New York, NY: Oxford University Press. [עמ' 355-371 בלבד]
- נושא 5. צעדים ראשונים במסלול: השפעת המשפחה.
- מודול נושא 5.

- צפייה: וולדימיר – פרק ראשון – בעיות התנהגות בילדות והתבגרות במוסדות.  
נושא 6. התבגרות ועבריינות: מסלולי ההתנגשות עם גורמי אכיפת החוק.  
• מודול נושא 6.
- אורי תימור, תהל אוזן, ונתי רונאל. (2015). "חיים בבלגן: התנהגות אנטי-סוציאלית בגיל ההתבגרות". בתוך נוער בבלגן: קטינים עוברי חוק בישראל (תימור, בן-ברוך ואלישע עורכים), עמ' 7-37.
- נושא 7. גיל התבגרות משפטי: ניבוי עבריינות עתידית ותוכניות שיקום לבני נוער.  
• מודול נושא 7.
- צפייה: יעודכן.
- נושא 8. אורח חיים עברייני בתקופת הבגרות.  
• מודול נושא 8.
- Laub, J. and Sampson, R. (2011). A theory of persistent offending and desistance from crime. In F. T. Cullen, R., Agnew (Eds.), *Criminological theory: Past to present: essential readings* (pp. 497-503). New York, NY: Oxford University Press.
- נושא 9. שינוי במסלול החיים: חדילה מפשיעה בתקופת הבגרות.  
• מודול נושא 9.
- Giordano, P. C., Stephen A. Cernkovich, S. A., and Rudolph, J. L. (2011). Cognitive transformation and desistance from crime. In F. T. Cullen, R., Agnew (Eds.), *Criminological theory: Past to present: essential readings* (pp. 504-509). New York, NY: Oxford University Press.
- נושא 10. פגישה עם אדם בתהליך חדילה.  
• מודול נושא 10.
- Lilly, J. R., Cullen, F. T., & Ball, R. A. (2019). Rethinking crime: Cognitive theories of desistance. In *Criminological theory: Context and consequences*. Thousand Oaks, Calif, CA: Sage. [בלבד 448-453 עמ']
- נושא 11. הקשר בין התערבות טיפולית וחדילה מפשע.  
• מצגת נושא 11.
- זיו ר', ואפשטיין ר' (פורסם בקרוב). גישה מבוססת-חוזקות לשיקום עוברי חוק: מודל החיים הטובים חוק עוברי של ושיקום התערבות דרכי: חזרה של נתיבים: בתוך (The Good Lives Model - GLM).  
בכלא ובקהילה.
- נושא 12. מסלול החיים של נשים ונערות עוברות חוק.  
• מצגת נושא 12.
- נושא 13. מסלול החיים של עברייני צווארון לבן.  
• מצגת נושא 13.
- נושא 14. מלול החיים של עברייני מין.  
• מצגת נושא 14.

#### חומר לקריאה נוספת:

- נושא 1. מבוא לקרימינולוגיה הבוחנת מסלולי חיים של עוברי חוק.
- רויטל חובל (הארץ, 19.12.2018). מהירייה הראשונה עד הריאיון אצל דן שילון: העדות המלאה של יצחק אברגיל.
- נושא 3. הסברים תיאורטיים של התפתחות מסלול חיים עברייני.
- Lilly, J. R., Cullen, F. T., & Ball, R. A. (2019). The development of criminals: Life course theories (pp. 433-453). In *Criminological theory: Context and consequences*. Thousand Oaks, Calif, CA: Sage.

- נושא 5. צעדים ראשונים במסלול: השפעת המשפחה.
- Fagan, A. A., and Benedini, K. M. (2019). Family influences on youth offending. In D. Farrington, L. Kazemian, and A. R. Piquero (Eds.), *The oxford handbook of developmental and life-course criminology*. New York, NY: Oxford University Press.
  - מ' רוזנטל, ל' גת, וח' צור (2008). לא נולדים אלימים: החיים הרגשיים והחברתיים של ילדים קטנים. הוצאת הקיבוץ המאוחד. פרק 5: התפתחות רגשית-חברתית בחי ק המשפחה (107-136).
  - נושא 6. התבגרות ועבריינות: מסלולי ההתנגשות עם גורמי אכיפת החוק.
  - Sullivan, C. J. Childs, K. K., & Gann, G. (2019). Peer influence on offending. In D. Farrington, L. Kazemian, and A. R. Piquero (Eds.), *The oxford handbook of developmental and life-course criminology*. New York, NY: Oxford University Press. [עמ' 432-453]
  - Pepler, D. J. (2019). Schools and the pathway to crime. In D. Farrington, L. Kazemian, and A. R. Piquero (Eds.), *The oxford handbook of developmental and life-course criminology*. New York, NY: Oxford University Press. [עמ' 404-431]
  - נושא 7. גיל התבגרות משפטי: ניבוי עבריינות עתידית ותוכניות שיקום לבני נוער.
  - מימי איזנשטדט ומונא חורי-כסברי. (2013). ההקשר התרבותי של מדיניות הענישה כלפי קטינים בישראל. בטחון סוציאלי 92, עמ' 9-32.
  - נושא 9. שינוי במסלול החיים: חדילה מפשיעה בתקופת הבגרות.
  - Bushway, S., & Paternoster, R. (2014). Identity and desistance from crime. In J. A. Humphrey, and P. Cordella (Eds.), *Effective interventions in the lives of criminal offenders* (pp. 63-77). New York, NY: Springer.

#### מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 75 %  
 מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה 15 %  
 נוכחות / השתתפות בסיום 10 %

#### מידע נוסף / הערות: